

Sani Lukić

BJELOVARSKI RATNI STUDIO HRVATSKE TELEVIZIJE (HTV)

Tisuće minuta vijesti, priča, reportaža o ratnim zbivanjima s područja ovog dijela zemlje od Slatine, Virovitice, Daruvara, Grubišnog Polja, Pakraca, Lipika, Okučana, Novske stizale su do gledatelja iz bjelovarskog dopisništva HTV-a, a upravo je ondašnje ratno dopisništvo bilo jezgra iz koje je kasnije izrastao znatno veći i opremljeniji Bjelovarski studio HTV-a.

Dopisništvo nekadašnje Televizije Zagreb u Bjelovaru je postojalo od 1970., a u njemu je kao novinar i snimatelj radio Ivo Matunci. Uslijed širenja ratnih zbivanja javljala se sve češća potreba za izvještavanjem o događajima s tog područja. Uz urednicu, ratnu reporterku Anu Mudrić, koja je u tom razdoblju slala izvještaje i za Hrvatski radio, o burnim događajima okom kamere svjedočio je i snimatelj Boris Zegnal, a treći član ekipe, tonski tehničar, često se mijenjao, pa su među njima bili Damir Mačak i Miljenko Liker. U pomoć uskaču i Varaždinci, novinar Zlatko Mehun te snimatelj Teo Goričanec. Izlaganje životnoj opasnosti kako bi milijuni gledatelja vidjeli što se zbiva u tom dijelu zemlje postaje uobičajeno. Svakodnevno izvještavanje s tog područja uz nezaobilaznu vožnju i do 500 km na dan kroz barikade i u vrijeme zračnih uzbuna kako bi se stiglo na montažu u Zagreb te stalna utrka s vremenom postaju iscrpljujući, pa se čelništvu HTV-a u Zagrebu predlaže da se u Bjelovaru oformi privremeni ratni studio poput onoga u Sisku.

U studenome 1991. stiže i veza, „tanjur“ instaliran na krov zgrade, usmjeren prema odašiljaču na Sljemeni, koji je u početku omogućio slanje sirovih snimki u Zagreb. Ubrzo stiže i kamion opreme iz Zagreba, a Ana Mudrić organizira u području ondašnjeg dopisništva ubrzano uređenje improviziranog studija, koji je tamo i ostao i dobro poslužio za brojna uključivanja uživo u razne emisije programa HTV-a sve do kraja 1993., kada se studio seli na današnju lokaciju u Ulici Ivana Viteza Trnskog. Igor Sabolić, s iskustvom iz osječkog studija HTV-a, tehnički osigurava sve potrebno za izvještavanja iz bjelovarskog studija koja, bujanjem ratnih događaja, postaju svakodnevna. Tehničko opremanje dopisništva omogućuje i gospodarstvo bjelovarske regije te lokalna zajednica.

Prvi put „živa“ slika iz Bjelovara

Prvo uključenje uživo iz Bjelovara ostvareno je 22. studenoga 1991. u emisiju HTV-a *Za slobodu* u kojemu je urednica Ana Mudrić razgovarala s ondašnjim predsjednikom Skupštine Općine Bjelovar i bjelovarskim gradonačelnikom Stanislavom Pavličem te zapovjednikom Operativne zone Bjelovar brigadnim generalom Miroslavom Jerzečićem. Nakon toga s tog područja izvještava i ondašnji novinar varaždinskog dopisništva HTV-a ratni reporter Zlatko Mehun jer su se ratna zbivanja gomilala, pa jedan novinar nije mogao izvještavati za sve informativne emisije HTV-a.

Budući da stalno raste broj događaja, u pomoć stižu i snimatelji iz Zagreba te novinari, među kojima su kroz bjelovarsko dopisništvo HTV-a prošli Mladen Stubljar, Renato Kunić, Maja Sever, Melinda Kurilj, Vesna Karuza, Željko Valčić, Darko Dvornić, Zdenka Kardum, Željko Raić, Naco Oster, Perica Buljan, Siniša Slavinić i drugi. Snimateljsku pomoć osigurali su Veljko Vlahović, Mario Kokotović i Dean Car, a montažerke su bile Mima Kapić, Vesna Ferenčak i Dubravka Kuduz. Neizmjerne je uloga u izvještavanju za HTV o ratnim zbivanjima i novinara i fotoreportera iz lokalnih medija poput Darka Baronice iz Pakraca, Tonija Hnojčika iz Daruvara, Dragutina Šantošija iz Slatine te Ive Čičina Mašanskera iz Koprivnice.

U međuvremenu, raste „minutaža“ u izvještavanju. Iako su nakon Sarajevskog primirja potpisanog početkom 1992. ratna djelovanja gotovo prestala, slijede sve češće razmjene zarobljenih, dolaze i snage Ujedinjenih naroda, pa dobar dio područja s kojega se šalju informacije postaje Zaštićena zona Ujedinjenih naroda (UNPA zona) Sektor Zapad, stoga raste i broj stalnih novinara i snimatelja. I dalje su u središtu zbivanja pakračko i lipičko područje jer famozna crta razdvajanja gotovo da prolazi dijelom Pakraca i rubom Lipika, pa se tada nerijetko na samo desetak metara može vidjeti i čuti one s druge strane. Urednica Ana Mudrić kadrovski postupno ekipira bjelovarsko dopisništvo stvarajući konture budućeg Studija HTV-a. U ljeto 1993., nakon audicije, studiju se priključuju novinarka Marijana Kranjec, Zvezdana Galkowski i Sani Lukić.

U vremenu, moglo bi se reći, ni rata ni mira ekipa bjelovarskog dopisništva HTV-a pamti mnogobrojne događaje, među kojima i taj kad su urednica Ana Mudrić, snimatelj Boris Zegnal i tonski tehničar Gordan Dolenc bili nekoliko sati u zarobljeništvu milicije tzv. Republike Srpske Krajine. Na poziv Zapovjedništva nepalskog bataljuna UNPROFOR-a snimali su u Okučanima njihovu svečanost uz nacionalni blagdan. Iako su imali dozvolu ondašnjeg čelnika Srba iz tzv. Srpske Autonomne Oblasti Zapadne Slavonije Veljka Džakule, tijekom snimanja života u središtu okupiranih Okučana uhitila ih je i privela tamošnja milicija te ih sat-dva zadržala do dolaska Veljka Džakule, a nakon toga pustila.

Iako su ratna djelovanja prestala, iz teško stradalog područja Pakraca i Lipika, nažalost, gotovo se svakodnevno šalju vijesti o kršenju primirja pobunjenih Srba te

njihovim terorističkim napadima duž crte razdvajanja, u kojima pogibaju ne samo pripadnici Hrvatske policije već i civili, najčešće na cesti Pakrac – Požega, koja je zbog toga tada i dobila naziv Cesta smrti. Usto dobar je dio tog područja zasijan minama, a od njih stradavaju svi od policajaca i pirotehničara do civila.

Na obilježavanju druge godišnjice mučki ubijenih 18 bjelovarskih branitelja u Kusunjama 1993., pri snimanju polaganja vijenaca na kuću u kojoj ih je dio ubijen od odskočne protupješačke mine koju su postavili pobunjeni Srbi, pogibaju tri branitelja, a među desetak ranjenih jest i tročlana ekipa bjelovarskog dopisništva HTV-a, i to novinar Ivo Čičin Mašansker, snimatelj Igor Tukša te tonski tehničar Gordan Dolenc.

Ratne su aktivnosti stale, no ne i izvještavanje s tog područja. Gotovo svakoga dana snimaju se i emitiraju vijesti i reportaže o obnovi teško razorenog dijela Hrvatske, ne samo lipičkoga i pakračkoga kraja već i područja Okučana, Novske, Nove Gradiške, Jasenovca, Daruvara, Voćina, Đulovca, Grubišnog Polja i drugih. Dobiva se i više medijskog prostora jer iz bjelovarskog studija HTV-a ujesen 1994. počinje emitiranje regionalne emisije za četiri županije sjeverozapadne Hrvatske. HTV-ov bjelovarski studio, potpuno novinarski i tehnički ekipiran pod vodstvom urednice Ane Mudrić, tada je peti emitivni centar HTV-a. Emitiranje regionalne emisije počelo je istodobno kad i iz Zagreba i iz HTV-ovih velikih centara Osijeka, Splita i Rijeke.

Vrijeme je to jake međunarodne aktivnosti, donacija, humanitarnih pomoći, obnove, ali i jednotjednih pregovora koji su se održavali u Pakracu s predstavnicima pobunjenih Srba kako bi se normalizirao život i smanjile napetosti.

Sve to trajalo je do, onoga što su svi stanovnici Pakraca i Lipika priželjkivali, potpunog oslobođenja cijele zapadne Slavonije. Vojno-redarstvena akcija *Bljesak* to je i omogućila, a među mnogobrojnim ekipama svjetskih televizija bila je i ekipa HTV-ova bjelovarskog studija. Snimljena je tada i predaja posljednjih paravojnih snaga pobunjenih Srba koje su se našle u okruženju hrvatskih snaga na području Pakraca. Prilozi naših novinara i snimatelja tada su otišli u svijet, a sada su dio povijesti jer se mogu vidjeti u emisijama poput TV-kalendaru te u dokumentarnim emisijama, ali i svake godine na datum kada je potpuno oslobođena zapadna Slavonija. Desetak zaposlenih iz HTV-ova bjelovarskog studija koji su izravno sudjelovali u izvještavanju o toj akciji odlikovano je medaljom *Bljesak*.

No ni tu nije kraj ratnom izvještavanju ljudi iz HTV-ova bjelovarskog studija. Ratno novinarsko iskustvo i želja da slika o najvažnijim zbivanjima stigne do milijuna gledatelja bila je na neki način najbolja preporuka da urednica Ana Mudrić, snimatelj Boris Zegnal i tonski tehničar Davor Lovrić zabilježe i zbivanja u akciji *Oluja*. U početku ekipa prati događaje u akciji na karlovačkome području, a u pratnji pripadnika Hrvatske vojske odmah nakon oslobađanja tog dijela Hrvatske donosi

reportaže o tome. Tako je ekipa HTV-ova bjelovarskog studija snimila ulazak postrojba Hrvatske vojske i policije u dotad okupirani Slunj i Plitvice. Snimila je i, sada se može reći, povijesno spajanje postrojba Hrvatske vojske i Armije BiH na Korani kada je od okupacije i blokade pobunjenih Srba, koja je trajala više od 1.200 dana, spašeno bihaćko područje. Kamerom je na mostu na Korani, na granici dviju država, u Tržačkim Raštelama 6. kolovoza 1995. zabilježeno rukovanje generala Hrvatske vojske Marijana Marekovića i zapovjednika Petog korpusa Armije BiH general pukovnika Atifa Dudakovića.

Sve te godine ratnog izvještavanja, silne minute vijesti, priča, reportaža nisu bile samo posao i želja da se milijunima gledatelja otkrije istina o tim, nepretenciozno rečeno, povijesnim događajima već su se uvukle pod kožu gotovo svima nama koji smo okusili taj posao. One su postale dio nas, a o tome svjedoče i brojna prijateljstva iz tog vremena, pa i danas u Pakracu, Lipiku i drugim ratom stradalim mjestima srećemo ljude s kojima smo prošli katkad teške trenutke. Mnogi koji su nam pred kamerama bili sugovornici u vremenu što je već, čini se, daleko iza nas ostali su nam dobri prijatelji.

Sani Lukić, prof.
Hrvatska radio-televizija HTV Studio u Bjelovaru
Ivana viteza Trnskog 12, 43000 Bjelovar
Sani.Lukic@hrt.hr